

ارائه مدلی جهت بررسی رضایتمندی مردم از گذران اوقات فراغت و انگیزه‌های آن (مورد مطالعه: شهروندان منطقه ۱۰ تهران)

فرزاد امامی^{۱*} و محمد مهدی لبیبی^۲

۱ فارغ التحصیل کارشناسی ارشد علوم اجتماعی دانشگاه آزاد تهران مرکز

۲ استادیار دانشگاه علامه طباطبایی

*نویسنده مسئول

چکیده

پژوهش حاضر به منظور ارائه مدلی برای بررسی رابطه بین انگیزه‌های اوقات فراغت مردم و رضایتمندی آنان از گذراندن آن در منطقه ده تهران می‌پردازد. روش پژوهش از منظر هدف در شاخه پژوهش‌های کاربردی، به لحاظ روش پژوهش از نوع توصیفی از نوع همبستگی به‌شمار می‌آید. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه ساکنین منطقه ده تهران می‌باشد که بر اساس فرمول کوکران ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. روش گردآوری اطلاعات برای پژوهش شامل دو روش کتابخانه‌ای و روش میدانی می‌باشد که در بخش میدانی ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه می‌باشد. پرسشنامه مورد استفاده، از ترکیب پرسشنامه استاندارد انگیزه‌های اوقات فراغت برد و راغب (۱۹۸۳) و پرسشنامه استاندارد رضایتمندی از اوقات فراغت برد و راغب (۱۹۸۰) که روایی و پایایی آنها اندازه‌گیری و تایید گردیده است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل مسیر با به‌کارگیری نرم افزارهای AMOS استفاده گردید. نتایج حاکی از آن است که، مدل پژوهش یک الگوی مناسب را به‌دست داده و روابط بین ابعاد و متغیر وابسته را به‌خوبی منعکس می‌کند و انگیزه‌های فیزیکی، فکری، صلاحیت/تسلط، اجتماعی، محرک/اجتناب بیشترین تأثیر را بر متغیر رضایتمندی از گذراندن اوقات فراغت دارند.

واژه‌های کلیدی: اوقات فراغت، انگیزه‌های فکری، انگیزه‌های اجتناب/محرک، رضایتمندی.

مقدمه

هر فردی در زندگی اجتماعی دارای وظایف و مسئولیت‌های فردی و اجتماعی است که بخشی از آن در چارچوب شغل نمایان شده و بخشی دیگر در رابطه با مشارکت او در زندگی تجلی پیدا می‌کند. در عصر حاضر هر فرد دارای وظایف و مسئولیت‌های معین روزانه و بلند مدت است. هنگامی که فرد برای مدت زمان مشخصی از محدوده اجرای وظایف مقرر و مستمر خود خارج می‌شود، وارد محدوده اوقات فراغت می‌گردد. با این حال بین انجام وظیفه و اوقات فراغت ارتباطی نزدیک وجود دارد، به گونه‌ای که هر یک از این دو بخش دارای تماس با یکدیگر باشند (تندنویس، ۱۳۷۵). در بررسی چگونه گذراندن اوقات فراغت هدف بحث از ارزشمندی این اوقات است، زیرا اوقات فراغت می‌تواند بستر مناسبی برای رشد شخصیت و اعتلای آن فراهم آورد و در مواردی زمینه ساز برای بروز اختلالات رفتاری، انحرافات اخلاقی و بزهکاری‌های اجتماعی گردد. به نظر دومازیه^۱، در قرن بیستم فراغت رفته رفته تنها به عنوان حق فرد بلکه به عنوان یک ارزش تثبیت شده است و احساس فقیر شدن هنگامی به افراد دست می‌دهد که در زمینه اوقات فراغت نیازها سریع‌تر از میزان رضامندی آن‌ها افزایش یابد (هزارجریبی و همکاران، ۱۳۹۰).

دولت‌ها باید برای اوقات فراغت افراد امکاناتی را فراهم کنند، وگرنه افراد خود از طُرفی که ممکن است به نفع جامعه نباشد راه‌حلی پیدا خواهند کرد. بنابراین سیاست‌های فرهنگی باید با در نظر گرفتن ذوق و عادات مردم موجب زمینه‌سازی لازم برای گذران اوقات فراغت و هدایت آنان به انتخاب آزادانه آن باشد. یکی از مشکلات جوامع فعلی فراهم آوردن وسایل تفریحات سالم و کافی است، با این که فقدان وسایل تفریحی به هیچ وجه علت منحصر به فرد کجروی نیست اما به عنوان یکی از عوامل آن محسوب می‌شود (ابراهیم‌پور و همکاران، ۱۳۹۰).

تحقیقات متعدد نشان داده است که رواج انواع فراغت‌های آسیب‌زا در بسیاری از کشورها از نداشتن امکانات مناسب تفریحی، آگاهی نداشتن، نداشتن برنامه صحیح و نیز سیاست‌های اجتماعی و اقتصادی نادرست نشأت گرفته و موجب شده تا بسیاری از نوجوانان و جوانان به سوی فعالیت‌ها و تفریحات ناسالم کشیده شوند. طبق بررسی‌های جامعه‌شناسان بروز بزهکاری‌ها و کجروی‌ها در اوقات فراغت بیش از اوقات کار است، پس باید اوقات فراغت برای مردم طوری طراحی شود تا از بروز موارد آسیب‌زا جلوگیری کند.

پژوهش‌های انجام شده در ایران حاکی از آن است که بسیاری از انحرافات در میان جوانان نتیجه فقدان برنامه‌ریزی صحیح در گذران اوقات فراغت بوده است (سلگی ۱۳۸۲؛ رفعت‌جاه ۱۳۸۷؛ کاظمی ۱۳۸۷). هزار جریبی و عین‌الدین ارفعی (۱۳۹۰) در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی اوقات فراغت و سلامت اجتماعی» پرداخته‌اند و نتایج بدست آمده از این پژوهش نشان می‌دهد که میزان رضایت از اوقات فراغت و همچنین گذران اوقات فراغت با فعالیت‌های اجتماعی و عملی-جسمانی بر سلامت اجتماعی افراد تأثیر مثبتی دارد. رضوی و پسرکلو (۱۳۹۲) در مطالعه‌ای با عنوان «بررسی چگونگی گذران اوقات فراغت بانوان شاغل شهر آمل با تأکید بر فعالیت‌های ورزشی» نشان می‌دهد، بین ویژگی‌های جمعیت‌شناسی و گذران اوقات فراغت ورزشی رابطه وجود دارد. در خاج از ایران، ایستر و همکاران^۲ (۲۰۰۸)، در تحقیقی تحت عنوان «چگونگی ارتباط وضعیت اقتصادی اجتماعی با شرکت در فعالیت‌های فیزیکی اوقات فراغت» به این نتایج دست یافتند که بین درآمد اشخاص با چگونگی گذران اوقات فراغت آنها رابطه وجود دارد از این رو سطح اقتصادی اجتماعی بالاتر دسترسی راحت‌تر و بهتری را برای ورزش کردن و فضاهای تفریحی و سرگرمی و سطح امنیت و آرامش بالاتر و زیبایی‌ها و حتی تعداد بیشتری از منابع برای استفاده از فعالیت فیزیکی در نظر گرفته شده است. جورج موتا و همکاران^۳ (۲۰۱۱)، در پژوهش خود به این نتایج دست یافتند که دختران بیشتر به وظایف و فعالیت‌های هنری شخصی در طول اوقات فراغت اهمیت می‌دادند، در حالی که پسران بیشتر درگیر ورزش،

1- Dumazedier

2 Ester and et al

3 Mota and et al

کامپیوتر و تماشای تلویزیون بوده‌اند. سیتسیلونی و همکاران^۴ (۲۰۱۲)، با استفاده از MUSA^۵ به بررسی رضایت گردشگران و شناسایی نقاط ضعف و قوت خدمات گردشگری در جزیره‌ای در دریای اژه پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد که شهرت و زیبایی طبیعی جزیره به عنوان نقاط قوت مطرح شد. نقاط ضعف هم مدت زمان کم اقامت و سطح رضایت پایین از کیفیت خدمات خاص مانند حمل و نقل محلی، اطلاعات و محیط زیست بود. کیفیت خدمات به عنوان عامل تعیین‌کننده اصلی برای رضایت گردشگران در نظر گرفته شد.

از آنجایی که رضایت از زندگی یکی از با سابقه‌ترین تحقیقات در مطالعات علوم اجتماعی در زمینه توسعه انسانی است (مانل و داپوس، ۱۹۹۶) و متغیرهای زیادی وجود دارند که در رضایت از زندگی سهم دارند. یکی از این متغیرها که در تحقیقات مربوط به رضایت از زندگی سهم به‌سزایی دارد، رضایت از گذراندن اوقات فراغت است (لندن، کراندال و سیلز، ۱۹۹۷؛ کسر، ۱۹۸۳؛ راسل، ۱۹۸۷؛ براون و فرانکل، ۱۹۹۳). پیامدهای عدم رضایت از گذراندن اوقات فراغت، باعث کمرنگ شدن تعهد فرد به ارزش‌ها می‌شود و منشاء بسیاری از نابه‌نجاری‌های اجتماعی است، ضرورت بررسی این موضوع و ارائه راه‌حل‌ها برای آن در حیطه موضوعات جامعه‌شناختی قرار می‌گیرد.

منطقه ده تهران، یکی از مناطق قدیمی شهر تهران است و نظر به تراکم بالای جمعیت این منطقه و کمبود امکانات برای گذراندن اوقات فراغت مردم منطقه ده تهران، بر آن شدیم تا مدلی را برای بررسی میزان رابطه انگیزه‌های اوقات فراغت در بین مردم این منطقه و میزان رضایت‌مندی آنان از نحوه گذراندن اوقات فراغت خود، ارائه و مورد آزمون قرار دهیم. لذا، پژوهش حاضر به لحاظ نظری به بررسی ارتباط بین دو متغیر انگیزه‌های گذراندن اوقات فراغت افراد و رضایت‌مندی آنان می‌پردازد. مدل مفهومی پژوهش مورد نظر مبین تأثیرگذاری انگیزه‌های گذراندن اوقات فراغت بر رضایت‌مندی افراد از گذراندن اوقات فراغت از طریق مؤلفه‌های این دو متغیر و برگرفته از مؤلفه‌های انگیزه‌های گذراندن اوقات فراغت ارائه شده توسط برد و راغب (۱۹۸۳) و رضایت‌مندی از گذراندن اوقات فراغت ارائه شده توسط برد و راغب (۱۹۸۰) می‌باشد.

روش‌شناسی تحقیق

از آنجایی که پژوهش مورد نظر قصد توسعه دانش افراد و مدیران جهت شناخت میزان رضایت‌مندی مردم از گذراندن اوقات فراغت و عوامل مؤثر بر آن و تعیین راهکارهایی به منظور ارتقاء میزان رضایت آنان را دارد، از منظر هدف در شاخه پژوهش‌های کاربردی به‌شمار می‌آید. با در نظر گرفتن محتوای موضوع و از آنجایی که در پژوهش مورد نظرمان، شرایط و پدیده‌های موجود آن‌طور که هست مورد بررسی و توصیف قرار گرفته‌اند، روش پژوهش از نوع توصیفی می‌باشد. همچنین نظر به هدف اصلی پژوهش که بررسی رضایت‌مندی مردم از گذراندن اوقات فراغت و عوامل مرتبط با آن در بین ساکنین منطقه ده تهران و ارزیابی کم و کیف آن می‌باشد، به لحاظ ارتباط بین متغیرها این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی^۶ به‌شمار می‌آید و از لحاظ زمان جمع‌آوری اطلاعات، از نوع مقطعی- عرضی^۷ خواهد بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه ساکنین منطقه ده تهران می‌باشد که طبق اطلاعات منتشر شده توسط مرکز آمار ایران در سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰، ۳۰۲/۸۵۲ نفر در این منطقه ساکن هستند که از این تعداد، ۱۵۰/۰۵۰ نفر مرد و ۱۵۲/۸۰۲ نفر زن می‌باشند. ۲۳/۸۶ درصد جمعیت این منطقه متعلق به جوانان (بین ۱۹ تا ۲۴ سال) و ۸۶/۱۲ درصد کل جمعیت با سواد می‌باشند. نظر به این که ساکنین منطقه ده تهران (که تقریباً پایگاه اجتماعی- اقتصادی یکسانی دارند) مورد مطالعه قرار گرفته‌اند، می‌توان پذیرفت که واحدهای جامعه همگن بوده و تفاوت معنی‌داری بین آن‌ها وجود ندارد. لذا بهترین روش نمونه‌گیری، روش نمونه‌گیری تصادفی ساده است و حجم نمونه موردنیازمان بر اساس فرمول کوکران برابر با ۳۸۴ نفر می‌باشد. برآورد گردید. اطلاعات مورد نیاز برای انجام این پژوهش از دو روش روش کتابخانه‌ای، جهت تدوین ادبیات و بخش‌های نظری پایان‌نامه، به‌خصوص بخش‌های مربوط به پیشینه

4 Sitsiloni and et al

5 Machines Multi Spindle Machines رضایت مدل تحلیل چند متغیره رضایت مدل تحلیل چند متغیره

2 Correlation

3 Cross - Sectional

و مبانی نظری^۸، استفاده شده است و روش میدانی که، در این پژوهش با طراحی پرسشنامه و توزیع آن بین افراد نمونه، اطلاعات مورد نیاز در خصوص موضوع جمع آوری شده اند. ابزار گردآوری اطلاعات در بخش میدانی نیز، پرسشنامه می باشد. پرسشنامه مورد استفاده، از ترکیب پرسشنامه استاندارد انگیزه‌های اوقات فراغت پرد و راغب (۱۹۸۳) و پرسشنامه استاندارد رضایت‌مندی از اوقات فراغت پرد و راغب (۱۹۸۰) تحت نظر راهنمایی‌های استاد محترم راهنما تهیه و تنظیم شده است. چون سؤالات پرسشنامه مورد نظر پژوهش، برگرفته از پرسشنامه استاندارد است، بنابراین سؤالات پرسشنامه از اعتبار محتوایی لازم برخوردار است. سپس، برای ارزیابی پایایی از تکنیک آلفای کرونباخ برای سنجش پایایی پرسشنامه در قالب پیش آزمون^۹ بهره گرفته شده است و میزان ضریب اعتماد برای سؤالات پرسشنامه، با استفاده از این روش ۰/۷۵۹ تأیید گردید که این موضوع بیان‌گر ثبات و همسانی درونی پرسشنامه می‌باشد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه از روش‌های آماری مختلف استفاده شده است. برای این منظور و متناسب با نیاز آمار تحلیلی، از نرم‌افزار اس پی اس اس و آموس^{۱۰} بهره گرفته شده است.

یافته‌ها

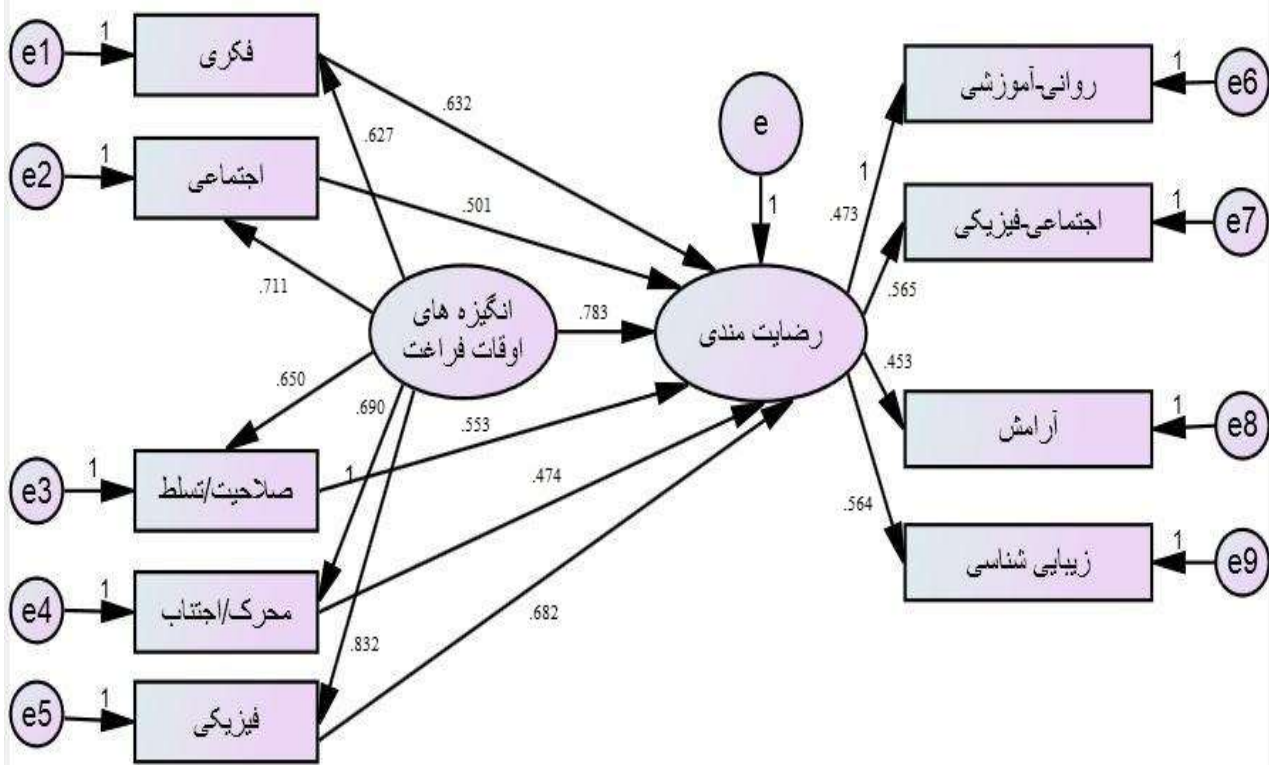
طبق یافته‌های جمعیت شناختی استخراج شده از پرسشنامه‌ها، ۵۱/۱ درصد از پاسخ‌دهندگان (معادل با ۱۹۳ نفر) را مردان و ۴۸/۹ درصد (معادل ۱۸۵ نفر) از آنان را زنان تشکیل می‌دهند. به لحاظ وضعیت تاهل، ۵۳/۲ درصد از پاسخ‌دهندگان (معادل با ۲۰۰ نفر) مجرد و ۳۸/۵ درصد از آنان (معادل با ۱۴۸ نفر) متأهل هستند و تنها ۷/۴ درصد از آنان (معادل با ۲۸ نفر) مطلقه هستند که بیش از نیمی از پاسخ‌دهندگان (۶۷/۷ درصد) فاقد فرزند می‌باشند. همچنین تقریباً ۱۲ درصد از پاسخ‌دهندگان دارای یک فرزند هستند و تنها ۱/۵ درصد از پاسخ‌دهندگان دارای پنج فرزند هستند. به لحاظ ساختار سنی، بیشتر افراد تحت نمونه‌گیری (۴۳/۵ درصد) بین ۲۰ تا ۳۰ سال سن دارند. همچنین ۳۴/۴ و ۱۵/۱ درصد از آنان به ترتیب بین ۳۰ تا ۴۰ سال و ۴۰ تا ۵۰ سال سن دارند و تنها ۶/۴ درصد از آنان (معادل با ۲۴ نفر) بالای ۵۰ سال سن دارند. از نظر میزان تحصیلات نیز، ۴۳ نفر دارای تحصیلات زیر دیپلم و ۱۹۵ نفر دارای تحصیلات دیپلم و فوق دیپلم هستند که نیمی از پاسخ‌دهندگان را در بر می‌گیرد. همچنین تقریباً ۲۵ درصد از پاسخ‌دهندگان دارای مدرک کارشناسی هستند و ۱۲ درصد از آنان (معادل با ۴۵ نفر)، دارای تحصیلات تکمیلی هستند. در خصوص، میزان درآمد بیش از نیمی از پاسخ‌دهندگان (۶۲ درصد)، زیر یک میلیون تومان درآمد دارند. همچنین ۲۶/۲ درصد از افراد (معادل با ۹۸ نفر) بین یک تا دو میلیون تومان و تنها ۱۱/۸ درصد از آنان (معادل با ۴۴ نفر) بیش از دو میلیون تومان درآمد دارند.

به‌منظور برازش مدل ارائه شده، برای بررسی رابطه بین انگیزه‌های گذراندن اوقات فراغت مردم منطقه ده تهران و رضایت‌مندی آنان از گذراندن اوقات فراغت، از تحلیل مسیر استفاده شده است. نتایج تحلیل مسیر در شکل ۲ نشان داده شده است:

⁸ Research Literature Review

⁹ Pre-Test

¹⁰ Amos

شکل ۱: مدل گرافیکی روابط ساختاری بین متغیرهای پژوهش

نمودار (۱) شکل گرافیکی مدل ساختاری بین انگیزه‌های گذراندن اوقات فراغت و رضایت‌مندی از گذراندن اوقات فراغت را در حالت تخمین غیر استاندارد نشان می‌دهد. ضرایب مشخص شده روی هر مسیر، میزان تأثیر هر متغیر را بر متغیر متناظرش نشان می‌دهد. بدین معنی که میزان تأثیر متغیر ابتدای مسیر را بر متغیر انتهایی مسیر مشخص می‌کند. برای مدل ساختاری زیر می‌توان مؤلفه‌ها را با توجه به ضرایب آن‌ها مقایسه نمود و میزان تأثیر آن‌ها بر متغیر وابسته را سنجید. به‌نحوی که مؤلفه‌ای که ضریب بزرگتری دارد، دارای تأثیر بیشتری بر متغیر وابسته است.

جهت آزمون نیکویی برازش مدل، از معیار خطای ریشه مجذور میانگین تقریب^{۱۱} (RMSEA) استفاده شده که نتایج آن در جدول (۱) آورده شده است. مقدار شاخص RMSEA در مدل پیش فرض و مدل مستقل به ترتیب برابر با ۰/۰۵۳ و ۰/۰۵۵ به دست آمده که پایین بودن میزان این شاخص، نشان دهنده تفاوت اندک میان مدل مفهومی با داده‌های مشاهده شده پژوهش است و به تبع آن، مؤید نیکویی برازش مدل می‌باشد. هرچه این مقدار کمتر باشد، مدل دارای برازش بهتری است. همچنین مقدار احتمال این آزمون کمترین مقدار خود را گرفته است (برابر با صفر)، که این مطلب برازش عمومی مدل را تأیید می‌کند.

جدول ۱: آزمون نیکویی برازش مدل پژوهش

PCLOSE	HI 90	LO 90	RMSEA	Model
.000	.056	.051	.053	Default model
.000	.056	.053	.055	Independence model

حال تحلیل مسیر بین متغیرهای مستقل و وابسته را آزمون می‌کنیم. نتایج آن در جدول (۲) آورده شده است.

¹¹ Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

جدول ۲: ضرایب تحلیل مسیر بین متغیرهای پژوهش

مقدار احتمال	برآورد	مسیر
۰/۰۰۰	۰/۷۸۳	رضایت‌مندی >--- انگیزه‌های اوقات فراغت
۰/۰۰۰	۰/۶۳۲	رضایت‌مندی >--- فکری
۰/۰۰۰	۰/۵۰۱	رضایت‌مندی >--- اجتماعی
۰/۰۰۰	۰/۵۵۳	رضایت‌مندی >--- صلاحیت/تسلط
۰/۰۰۵	۰/۴۷۴	رضایت‌مندی >--- محرک/اجتناب
۰/۰۰۰	۰/۶۸۲	رضایت‌مندی >--- فیزیکی
۰/۰۰۰	۰/۶۲۷	فکری >--- انگیزه‌های اوقات فراغت
۰/۰۰۰	۰/۷۱۱	اجتماعی >--- انگیزه‌های اوقات فراغت
۰/۰۰۰	۰/۶۵۰	صلاحیت/تسلط >--- انگیزه‌های اوقات فراغت
۰/۰۰۰	۰/۶۹۰	محرک/اجتناب >--- انگیزه‌های اوقات فراغت
۰/۰۰۰	۰/۸۳۲	فیزیکی >--- انگیزه‌های اوقات فراغت
۰/۰۰۵	۰/۴۷۳	روانی-آموزشی >--- رضایت‌مندی
۰/۰۰۰	۰/۵۶۵	اجتماعی-فیزیکی >--- رضایت‌مندی
۰/۰۰۰۶	۰/۴۵۳	آرامش >--- رضایت‌مندی
۰/۰۰۰	۰/۵۶۴	زیبایی‌شناسی >--- رضایت‌مندی

مقادیر احتمال محاسبه شده برای مسیرها نشان می‌دهد که تمامی مسیرها معنادار هستند؛ یعنی تأثیر متغیر انگیزه‌های گذراندن اوقات فراغت و مؤلفه‌های آن بر میزان رضایت از گذراندن اوقات فراغت معنادار است. بنابراین مدل پژوهش یک الگوی مناسب را به دست داده و روابط بین ابعاد و متغیر وابسته را به خوبی منعکس می‌کند. شایان ذکر است با استفاده از ضرایب و معناداری روابط بین متغیرها در مدل معادلات ساختاری تأثیر متغیرها تأیید شد.

ضرایب آورده شده در ستون برآورد، میزان تأثیر آن متغیر بر متغیر وابسته متناظرش را نشان می‌دهد. هرچه این ضرایب بزرگتر باشد، تأثیر آن مؤلفه بر متغیر وابسته بیشتر خواهد بود. بر این اساس اگر بخواهیم مؤلفه‌های متغیر انگیزه‌های اوقات فراغت را به ترتیب میزان تأثیرشان بر متغیر رضایت‌مندی از گذراندن اوقات فراغت مرتب نماییم؛ به ترتیب انگیزه‌های فیزیکی، فکری، صلاحیت/تسلط، اجتماعی، محرک/اجتناب بیشترین تأثیر را بر متغیر رضایت‌مندی از گذراندن اوقات فراغت دارند.

نتیجه‌گیری

پژوهش پیش رو، با هدف ارائه مدلی تحلیل برای بررسی رابطه بین انگیزه‌های اوقات فراغت مردم و رضایت‌مندی آنان از گذراندن آن در منطقه ده تهران انجام شد. پژوهش حاضر به لحاظ نظری به بررسی ارتباط بین دو متغیر انگیزه‌های گذراندن اوقات فراغت افراد و رضایت‌مندی آنان می‌پردازد. مدل مفهومی پژوهش مورد نظر مبین تأثیرگذاری انگیزه‌های گذراندن اوقات فراغت بر رضایت‌مندی افراد از گذراندن اوقات فراغت از طریق مؤلفه‌های این دو متغیر و برگرفته از مؤلفه‌های انگیزه‌های گذراندن اوقات فراغت ارائه شده توسط پرد و راغب (۱۹۸۳) و رضایت‌مندی از گذراندن اوقات فراغت ارائه شده توسط پرد و راغب (۱۹۸۰) بود که نتایج نشان می‌دهد، مقادیر احتمال محاسبه شده برای تمامی مسیرها معنادار هستند؛ یعنی تأثیر متغیر انگیزه‌های گذراندن اوقات فراغت و مؤلفه‌های آن بر میزان رضایت از گذراندن اوقات فراغت معنادار است. بنابراین مدل پژوهش یک الگوی مناسب را به دست داده و روابط بین ابعاد و متغیر وابسته را به خوبی منعکس می‌کند. این که افراد یک جامعه بنا بر ویژگی‌های خاص خود به چه میزان از انجام فعالیت‌های اوقات فراغت خود رضایت دارند و این که چگونه می‌توان سطح رضایت را بالا برد، از اهمیت اساسی برخوردار است. از این رو بررسی و شناخت این موضوع به برنامه‌ریزی و فراهم کردن امکانات لازم برای جلوگیری از پیامدهای زیان بار فردی و اجتماعی ناشی از گذران نامناسب این اوقات کمک می‌کند و در

نهایت به افزایش سلامتی و سرزندگی اعضای جامعه و جنبه‌های مختلف آن منجر می‌شود. لذا، اوقات فراغت به‌عنوان یکی از عوامل اجتماعی و فرهنگی و حتی اقتصادی، اگر به‌صورت بهینه صرف شود به‌گونه‌ای که رضایت را برای عامل صرف کننده به همراه داشته باشد، می‌تواند تأثیرات مثبتی را بر دیدگاه‌ها و تصورات فرد از جامعه، شرایط و آینده آن داشته باشد و باعث شود که فرد به جامعه خود با دید امیدوارانه نگاه کند و این دلبستگی و انسجام و امیدواری به جامعه، بدون شک باعث تلاش و کوشش فرد در راه رسیدن جامعه به اهداف خود شده و باعث ارتقاء جامعه و بهبود وضعیت اقتصادی و رفاهی آن خواهد شد.

منابع

ابراهیم‌پور، حبیب و روشندل اربطانی، طاهر (۱۳۹۰)، بررسی عوامل موثر در گردشگری براساس انتظارات و ادراکات گردشگران و مدل تحلیل شکاف (مطالعه موردی: منطقه سرعین اردبیل)، فصلنامه مدیریت بازرگانی، شماره ۸، تابستان ۱۳۹۰، صص ۱-۲۲.

تندنویس، فریدون (۱۳۷۵)، نحوه گذران اوقات فراغت دانشجویان کشور، پایان نامه‌ی دکتری دانشگاه تهران.
رضوی، سید محمد حسین و پسرکلو، اعظم (۱۳۹۲)، چگونگی گذران اوقات فراغت بانوان شاغل شهر آمل با تاکید بر فعالیت‌های ورزشی، نشریه مدیریت و فیزیولوژی ورزشی شمال، دوره اول، صص ۳۳-۳۸.

رفعت جاه، مریم (۱۳۸۷). بررسی الگوهای فراغتی دانشجویان خوابگاهی در دانشگاه تهران، تهران، معاونت پژوهشی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.

سلگی، محمد، بهرام صادق پور و همکاران (۱۳۸۲). بررسی وضعیت اوقات فراغت جوانان، پژوهش و تحقیق سازمان ملی جوانان، گزارش ملی جوانان، تهران، اهل قلم (۱۳۸۲).

مدنی، بهناز و اذانی، مهری (۱۳۹۰)، بررسی مراکز گذران اوقات فراغت زنان در مناطق ۵ و ۶ اصفهان با استفاده از مدل‌های عوامل استراتژیک و SWOT، مجله علمی تخصصی برنامه‌ریزی فضایی، سال اول، شماره سوم، صص ۱۰۷-۱۳۰.
هزار جریبی، جعفر و ارفعی عین الدین، رضا (۱۳۹۰)، اوقات فراغت و سلامت اجتماعی، فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۱۰.

هزار جریبی، جعفر و صفری شالی (۱۳۹۱)، آناتومی رفاه اجتماعی، تهران، انتشارات جامعه و فرهنگ هریس.

Jorge Mota, Maria Paula Santos, and José Carlos Ribeiro. (2011), Differences in Leisure-Time Activities According to Level of Physical Activity in Adolescents. Preventive medicine, N 20, P.133-148.

Keller, M. J. (1983). The relationship between leisure and life satisfaction among older women. Paper presented at the meeting of the National Recreation and Park Association, Kansas City, MO.

Mannell, R. C., & Dupuis, S. (1996). Life satisfaction. In J. E. Birren (Ed.), Encyclopedia of gerontology: Age, aging, and the aged (pp. 59-64). Los Angeles, CA: Center on Aging.

Russell, R. V. (1987). The importance of recreation satisfaction and activity participation to the life satisfaction of aged-segregated retirees. Journal of Leisure Research, 19 (4), 273-283.

Sitsiloni, M., Grigorodis, E. & Constantin, Z; .(2012). Service Quality Evaluation in the Tourism Industry: A SWOT Analysis Approach. Department of Production Engineering & Management Technical University of Crete.